



**Per mail: klacht@reclamecode.nl**

Stichting Reclame Code  
t.a.v. Reclame Code Commissie  
Postbus 75684  
1070 AR Amsterdam

**Date:** 26 maart 2021

**Reference:** dossier 2021/00083

**Subject:** RCC klacht klimaatneutrale zuivel

**Onderwerp: verweerschrift inzake klacht mw. A.M. Govers d.d. 8 februari 2021**

Geachte Commissie,

Hierbij reageer ik namens Albert Heijn B.V. ("Albert Heijn") op de klacht van mw. A.M. Govers ("Klaagster") van 8 februari jl.

Klaagster maakt bezwaar tegen twee uitingen die Albert Heijn in het kader van haar 'Beter voor Koe, Natuur en Boer'- programma heeft gedaan over haar doelstelling om te komen tot klimaatneutrale melk van de boerderij in 2021. Klaagster verwijst naar een uiting in de Volkskrant van 23 januari 2020 ("**Uiting A**") en naar een nieuwsbericht van 23 april 2020 op ah.nl ("**Uiting B**") die beide als bijlage 1 bij de klacht zijn gevoegd. Klaagster meent dat de door AH vermelde CO2 compensatie door middel van het vastleggen van CO2 in de grasgrond misleidend zou zijn.

Alvorens in te gaan op de klacht zal Albert Heijn eerst het 'Beter voor Koe, Natuur, en Boer' - programma toelichten.

Albert Heijn BV  
Provincialeweg 11  
1506 MA Zaandam  
Postbus 3000, 1500 HA Zaandam  
Tel: +31 88 659 5100  
Handelsregister Zaandam nr: 35012085

## 1. BETER VOOR KOE, NATUUR EN BOER - PROGRAMMA

- 1.1. Albert Heijn heeft in 2017 in samenwerking met zuivelverwerker Koninklijke A-ware Food Group B.V. ("Royal A-ware")<sup>1</sup> het 'Beter voor Koe, Natuur en Boer' - programma ontwikkeld ("Programma"). Doel van het Programma is een duurzamere en transparantere zuivelketen met aandacht voor de dieren, het milieu en de melkveehouders.<sup>2</sup> Het Programma draagt bij aan de ambitie van Albert Heijn om beter eten bereikbaar te maken voor iedereen: niet alleen gezonder en gevarieerder, maar ook duurzamer.

*Gesloten keten met strenge eisen voor deelnemende melkveehouders*

- 1.2. Binnen het Programma is sprake van een *gesloten keten* waar inmiddels 300 melkveehouders aan deelnemen. Alle melkveehouders die deelnemen aan het Programma moeten voldoen en committeren zich aan de strenge eisen en voorwaarden die het Programma stelt. Gezien de vereisten binnen het Programma mogen de zuivelproducten afkomstig van deze melkveehouders het bedrijfslogo 'Beter voor koe, natuur en boer' ("Beter Voor-Logo") dragen:



*Het Beter Voor-Logo is beoordeeld door Milieu Centraal*

- 1.3. Het Beter Voor-Logo is door Milieu Centraal in de keurmerkenwijzer beoordeeld als Topbedrijfslogo.<sup>3</sup> Milieu Centraal is een onafhankelijke voorlichtingsorganisatie die consumenten informeert en adviseert in het maken van duurzame keuzes. Een bedrijfslogo behoort tot de top als het voldoet aan een strenge, betrouwbare controle en ambitieuze eisen op gebied van milieu, dierenwelzijn of mens en werk.<sup>4</sup> De controle wordt uitgevoerd door een onafhankelijke, geaccrediteerde partij. En er is een sanctiebeleid.<sup>5</sup> Bij de beoordeling van het Beter Voor Logo als Topbedrijfslogo heeft Milieu Centraal dus o.m. gekeken naar het ambitieniveau van het Programma. Zij gebruiken daarbij hun kennis om in te schatten of de eisen realistisch zijn. Tevens kijken zij naar de transparantie van het keurmerk en of er monitoring/rapportage voor het publiek beschikbaar is die de voortgang toont van het behalen van de eisen. Milieu Centraal heeft het Beter

<sup>1</sup> <https://www.royal-aware.com/nl/>

<sup>2</sup> <https://www.ah.nl/over-ah/duurzaamheid/onze-ketens/zuivel>

<sup>3</sup> <https://keurmerkenwijzer.nl/overzicht/zuivel>

<sup>4</sup> <https://vakbladvoedingsindustrie.nl/nl/artikel/top-bedrijfslogo-voor-beter-voor-koe-natuur-en-boer>

<sup>5</sup> <https://keurmerkenwijzer.nl/keurmerken/beter-voor-koe-natuur-en-boer-zuivel/>

Voor-Logo op basis van de strenge milieueisen die gelden, alsook de toegepaste handhavingscriteria, beoordeeld als Topbedrijfslogo.

*Vereisten Beter voor-Programma: Certificatieschema*

- 1.4. De criteria waar de deelnemende melkveehouders aan moeten voldoen, zijn opgenomen in het 'Certificatieschema Beter voor Koe, Natuur en Boer programma' ("**Certificatieschema**"), zoals gepubliceerd op ah.nl.<sup>6</sup> Op pagina 10 en 11 van het Certificatieschema zijn de voorwaarden voor deelname voor wat betreft het onderdeel 'Beter voor Natuur' opgenomen.
- 1.5. Voor deze zaak van belang is dat – naast allerlei andere voorwaarden – eisen gesteld zijn ten aanzien van de graslanden. Het bedrijf moet graslandgebonden zijn, ook qua beheer en weidegang, met een kruidenrijk grasland, zonder kerende grondbewerking (o.a. ploegen). Het Certificatieschema met de eisen wordt overgelegd als **bijlage 1**.

*Nieuw doel binnen het Programma: streven naar klimaatneutrale melk*

- 1.6. In de eerste jaren van het Programma sinds 2017 zijn mooie resultaten behaald op het gebied van dierenwelzijn en biodiversiteit. Voor de extra inspanningen krijgen de melkveehouders in het Programma een premie bovenop de melkprijs. Komende jaren zal de groep aangesloten melkveehouders verdere stappen zetten op met name het gebied van klimaat, biodiversiteit en dierenwelzijn en wordt de extra premie die melkveehouders krijgen verhoogd naar 5ct per liter bovenop de prijs van weidemelk. Eén van de nieuwe doelen is *om te komen tot klimaatneutrale melk* van de boerderij in 2021.
- 1.7. Dit blijkt ook uit het Doel van het Programma Beter voor Koe, natuur & Boer, zoals dat op de website ah.nl is vermeld:

---

<sup>6</sup> [https://static.ah.nl/binaries/ah/content/assets/ah-nl/core/about/duurzaamheid/0020210202\\_certificatieschema\\_algemenevoorwaarden\\_4.1\\_def.pdf](https://static.ah.nl/binaries/ah/content/assets/ah-nl/core/about/duurzaamheid/0020210202_certificatieschema_algemenevoorwaarden_4.1_def.pdf)

## Doel van het programma



De eisen in dit certificatieschema zijn onderdeel van het Beter voor Koe, Natuur en Boer programma voor Albert Heijn. Dit programma is ontwikkeld voor en door melkveehouders, Albert Heijn en Royal A-ware. Hiervoor zijn verschillende maatschappelijke organisaties en kennishouders geconsulteerd. Het doel van het programma is te komen tot maatneutrale melk van de boerderij waarbij "koe, natuur en de boer" in balans zijn. De ontwikkeling van deze maatneutrale melk van de boerderij gebeurt ook langs de 3 assen Koe, Natuur en Boer. Per as zijn doelen gesteld:



**Beter voor Koe:** Er is meer ruimte voor dierenwelzijn. Koeien en kalfjes worden goed verzorgd en kunnen optimaal natuurlijk gedrag laten zien.



**Beter voor Natuur:** Er is meer ruimte voor biodiversiteit, waaronder insecten en vogels, het aantal koeien is in balans met het land en het voer komt van dichtbij.



**Beter voor Boer:** de melkveehouders zetten zich in om klimaatneutrale melk te produceren, zijn onderdeel van een gesloten keten en krijgen een extra premie voor het produceren van "Beter Voor" melk voor Albert Heijn

3

- 1.8. Hierbij wordt de uitstoot van broeikasgassen op de boerderij geneutraliseerd door vastlegging van CO<sub>2</sub> door het gras in de bodem. Na verloop van tijd zal de vastlegging in de bodem groter zijn dan de uitstoot op de boerderij. Met andere woorden, er wordt meer vastgelegd dan uitgestoten. Robert van Ballegooijen, COO van Royal A-Ware: "Er is in het buitenland al veel onderzoek naar CO<sub>2</sub>-vastlegging gedaan, maar in Nederland is het uniek en wordt het nog niet op deze schaal uitgevoerd."<sup>7</sup>

### Haalbaarheid van het doel

- 1.9. De haalbaarheid van dit doel is gebaseerd op een meta-analyse van Aequator Groen & Ruimte B.V. ("Aequator") van december 2017, in opdracht van Royal A-Ware, naar **de potentie van CO<sub>2</sub> vastlegging in minerale bodems onder grasland in Nederland**.<sup>8</sup> Aequator is een onafhankelijk kennis- en adviesbureau op het gebied van bodem, water, natuur en landbouw.<sup>9</sup>
- 1.10. Ten aanzien van de potentie van CO<sub>2</sub>-vastlegging concludeert Aequator dat, op basis van hun berekeningen en uitgaande van de (inter)nationale literatuur:
  1. tot 3,7 ton CO<sub>2</sub> per hectare grasland per jaar in de Nederlands minerale bodems kan worden opgeslagen, afhankelijk van de bodemsoort en de genomen maatregel.

<sup>7</sup> <https://nieuws.ah.nl/albert-heijn-streeft-naar-klimaatneutrale-melk-van-de-boerderij-in-2021/>

<sup>8</sup> DE VASTLEGGING VAN KOOLSTOF IN MINERALE BODEMS ONDER GRASLAND IN NEDERLAND, Aequator 2017

<sup>9</sup> <https://www.aequator.nl/over-ons/>.

2. de omzetting van akkerland naar grasland de meest doelmatige maatregel is om CO<sub>2</sub>-vastlegging te faciliteren. Volgens Aequator **levert het omzetten van akkerland naar grasland tot 3,7 ton CO<sub>2</sub>/ha/jaar op.**<sup>10</sup>

Deze studie zal meer in detail worden toegelicht in par 4.2 e.v.

*Concrete en meetbare stappen voor het bereiken van het doel*

- 1.11. Deze maatregel met meeste potentie is als uitgangspunt genomen voor het Programma en op basis hiervan zijn de volgende concrete en meetbare stappen gezet:

- **2019** – invoering van de **graslandgrondgebondenheid-eis. Dit houdt in dat akkerland volledig is omzet naar tijdelijk grasland.** Tevens mag er maximaal 2,5 GVE (Groot Vee Eenheid)<sup>11</sup> per hectare gras zijn en maximaal 18000 kg melk per hectare gras geproduceerd worden.
- **2020** – invoering van de eis van **omzetting tijdelijk grasland naar permanent grasland.** Dit houdt in dat het scheuren van grasland niet langer is toegestaan, oftewel een verbod op kerende grondbewerkingen (ploegen en frezen). Daarnaast invoering van eisen met betrekking tot overige maatregelen: o.a. dieper wortelende grassen, gewassen en kruiden, graasmanagement.
- **2021 – bodembemonstering bij de melkveehouders.** Eurofins Agro Testing Wageningen B.V. voert in opdracht van Royal A-ware en Aequator de bemonstering uit. De bodembemonstering vindt plaats bij **alle** melkveehouders in het Programma **op twee diepten**: 0-30 cm en 30-60 cm. Met deze monsters worden de bodemvoorraden koolstof in beeld gebracht. Deze bodemvoorraden worden vergeleken met de landelijke referentiewaarden (oftewel gemiddelde koolstofvoorraden) naar grondsoort.<sup>12</sup> Op basis hiervan kan worden vastgesteld hoeveel CO<sub>2</sub> er is vastgelegd in het jaar 2021. De meting vormt vervolgens de nieuwe basis/referentiewaarde voor het volgende jaar.
- **2022** – Royal A-ware rapporteert over de hoeveelheid vastgelegde koolstof binnen het Programma in vergelijking met de referentiewaarden naar grondsoort in Nederland. De hoeveelheid vastgelegde CO<sub>2</sub> wordt vergeleken met de uitgestoten hoeveelheid CO<sub>2</sub> equivalent (CO<sub>2</sub> eq) van de bij het Programma aangesloten melkveehouders over 2021. Deze uitstoot wordt berekend door externe partner CLM aan de hand van de kringloopwijzer.

- 1.12 Alle eisen en maatregelen waar de aangesloten melkveehouders aan moeten voldoen worden jaarlijks bij iedere melkveehouder geauditeerd door een onafhankelijk certificerende instelling, momenteel Qlip N.V. Qlip N.V. beschikt over de benodigde accreditaties van de Raad voor

---

<sup>10</sup> Zie bijlage 3

<sup>11</sup> GVE = Groot Vee Eenheid: vrouwelijk jongvee 0-1 jaar=0,23 GVE, Vrouwelijk jongvee < 1 jaar=0,53 GVE, Vrouwelijke runderen minimaal 1 maal gekalfd = 1 GVE

<sup>12</sup> De landelijke referentiewaarden zijn vastgelegd in de studie Lesschen e.a. WUR 2012

Accreditatie<sup>13</sup> en is een expert in kwaliteitsborging in zuivel. Naast de jaarlijkse fysieke audit, wordt er ook op andere manieren gecontroleerd. Een voorbeeld hiervan is het gebruik van satellietdata waarmee de eisen van niet-ploegen voortdurend kan worden gecontroleerd.<sup>14</sup>

## 2. DE UITINGEN

2.1. De uitingen waartegen Klaagster bezwaar maakt zijn de volgende:

### **Uiting A advertorial Volkskrant:**

Het betreft een advertorial tekst in de Volkskrant van 23 januari 2021. In deze advertorial legt Albert Heijn uit welke stappen zij samen met 'haar' boeren zet voor klimaatneutrale melk. Een belangrijk doel binnen het Programma is dat **Alle Beter voor Koe, Natuur & Boer - melk** klimaatneutraal wordt. Deze advertorial wordt overgelegd als **bijlage 1A**.

2.2. Klaagster maakt bezwaar tegen de mededeling van Albert Heijn dat in het kader van het Programma de CO<sub>2</sub> die wordt uitgestoten bij het produceren gelijk is aan de CO<sub>2</sub> die in de grond wordt vastgehouden:

### **Klimaatneutrale melk**

Alle Beter voor Koe, Natuur & Boer-melk wordt in 2021 klimaatneutraal. Dat betekent dat de CO<sub>2</sub> die wordt uitgestoten bij het produceren gelijk is aan de CO<sub>2</sub> die in de grond wordt vastgehouden. Daarvoor brengen we het aantal koeien op de deelnemende bedrijven in balans met het aantal hectaren grasland. Bianca: 'Daar worden wij erg blij van. We zijn trots op onze duurzame zuivel.' Dat ze voor hun extra inspanningen een premie van 5 cent boven op de normale literprijs voor weidemelk krijgen, zorgt ervoor dat het gezin een beter inkomen heeft. 'Iedereen wordt hier beter van', benadrukt Bianca. 'De dieren, de natuur, wij en uiteindelijk ook mensen die onze zuivel kopen.'

Hoewel het niet de klacht betreft (die gaat immers over het beweerde niet kunnen opslaan van

<sup>13</sup> <https://www.qlip.nl/accreditaties/>

<sup>14</sup> Zie Regel N07, kolom 4 uit het Certificatieschema

CO2 in de bodem), merkt Albert Heijn op dat in deze uiting per abuis de nuance is weggefallen dat het een *streven* betreft om de klimaatneutrale melk te bereiken in het jaar 2021. Albert Heijn zal zorgdragen dat deze nuance in toekomstige uitingen consequent wordt aangebracht.

### 2.3. Uiting B: nieuwsbericht op ah.nl

Klaagster maakt ook bezwaar tegen een soortgelijke tekst op ah.nl. Deze tekst wordt overgelegd als **bijlage 1 B**. Ook hier ziet het bezwaar van Klaagster op de mededeling dat de uitstoot van broeikasgassen op de boerderij geneutraliseerd wordt door vastlegging van CO2 door het gras in de bodem en de mededeling dat de vastlegging in de bodem na verloop van tijd groter zal zijn dan de uitstoot op de boerderij. De tekst waar Klaagster bezwaar tegen heeft op de website luidt:

Klimaatneutrale melk van de boerderij in 2021

Het vernieuwde programma heeft tot doel te komen tot klimaatneutrale melk van de boerderij in 2021. Hierbij wordt de uitstoot van broeikasgassen op de boerderij geneutraliseerd door vastlegging van CO2 door het gras in de bodem. Na verloop van tijd zal de vastlegging in de bodem groter zijn dan de uitstoot op de boerderij. Met andere woorden, er wordt meer vastgelegd dan uitgestoten. Robert van Ballegooijen, COO van Royal A-Ware: "Er is in het buitenland al veel onderzoek naar CO2 vastlegging gedaan, maar in Nederland is het uniek en wordt het nog niet op deze schaal uitgevoerd. We zijn er bijzonder trots op dit samen met Albert Heijn op te zetten". Verder is een aantal uitgangspunten opgenomen in het programma, zoals blijvend grasland wat niet geploegd mag worden en wat men deels inzaait met kruiden en/of klavers. De extra premie die de melkveehouder ontvangt voor zijn inspanningen wordt verhoogd naar 5 cent per liter melk bovenop de prijs voor weidemelk.

## 3. DE KLACHT

3.1. Klaagster stelt dat de volgende claims, gekoppeld aan de uiting '*Het vernieuwde programma heeft tot doel te komen tot klimaatneutrale melk van de boerderij in 2021*' niet bewezen zouden kunnen worden en derhalve misleidende reclame op zouden leveren:

1. **De uitstoot van broeikasgassen op de boerderij worden geneutraliseerd door vastlegging van CO2 door het gras in de bodem;**
2. **Na verloop van tijd zal de vastlegging in de bodem groter zijn dan de uitstoot op de boerderij; met andere woorden, er wordt meer vastgelegd dan uitgestoten.**

3.2. Albert Heijn vat de klacht zo op dat volgens Klaagster sprake zou zijn van strijdigheid met de artikel 3 (aantoonbaarheid) van de Milieu Reclame Code ("MRC").

3.3. Albert Heijn zal hieronder beargumenteren dat artikel 3 MRC niet is geschonden. Het is juist dat met behulp van het Programma en de daarin getroffen maatregelen, gecombineerd met het meten van de uitstoot van broeikasgassen bij de deelnemende boeren, kan worden gecompenseerd door

vastlegging van CO<sub>2</sub> door gras in de bodem, wat ook weer wordt gemeten en dus hiermee bewezen kan worden.

#### 4. VERWEER ALBERT HEIJN

##### *Potentie CO<sub>2</sub> vastlegging in de bodem*

- 4.1. Zoals reeds aangehaald in par. 1.6 t/m 1.8 is één van de nieuwe doelen van het Programma om te komen tot klimaatneutrale melk van de boerderij in 2021 door de uitstoot van broeikasgassen tijdens de productie op de boerderij te compenseren door vastlegging van koolstof (“CO<sub>2</sub>”) in de bodem. Dit streven houdt concreet in dat in 2021 de in de bodem vastgelegde hoeveelheid CO<sub>2</sub> van het collectief van melkveehouders binnen de gesloten keten van het Programma minimaal gelijk zal zijn aan de uitgestoten hoeveelheid CO<sub>2</sub> equivalent (CO<sub>2</sub> eq)<sup>15</sup> van het collectief van melkveehouders binnen de gesloten keten van het Programma.

##### *Wetenschappelijke basis*

- 4.2. De haalbaarheid van dit streven is gebaseerd op een meta-analyse van Aequator Groen & Ruimte B.V. (“Aequator”) van december 2017, in opdracht van Royal A-Ware, naar de potentie van CO<sub>2</sub> vastlegging in minerale bodems onder grasland in Nederland.<sup>16</sup> Aequator is een onafhankelijk kennis- en adviesbureau op het gebied van bodem, water, natuur en landbouw.<sup>17</sup>
- 4.3. In de Aequator studie is onderzoek gedaan alle bestaande (inter)nationale literatuur over de mogelijkheid van het vastleggen van CO<sub>2</sub> in minerale bodems (exclusief veen). Wereldwijd bevatten bodems vier keer zoveel CO<sub>2</sub> als bovengrondse biomassa zoals bomen. De potentie van snel vastleggen van grote hoeveelheden CO<sub>2</sub> onder grasbodems is wereldwijd het equivalent van 15% van de totale uitstoot door het gebruik van fossiele brandstoffen.<sup>18</sup> Uit internationale studies volgt voorts dat het potentieel van CO<sub>2</sub> vastlegging in diepere delen van de bodem (> 30 cm) een belangrijke rol kan spelen en daarom beter moeten worden meegenomen in bodemkoolstofmodellen.<sup>19</sup> Voorts blijkt uit data van ISRIC (world soil information) Nederland dat in

---

<sup>15</sup> De broeikasgassen die tijdens de productie worden uitgestoten bestaan uit CO<sub>2</sub>, methaan CH<sub>4</sub> en lachgas N<sub>2</sub>O. Dit wordt omgerekend naar CO<sub>2</sub> en derhalve wordt gesproken over uitgestoten CO<sub>2</sub> eq.

<sup>16</sup> Aequator 2017. De vastlegging van koolstof in minerale bodems onder grasland in Nederland.

<sup>18</sup> Batjes, N. H. Total carbon and nitrogen in the soils of the world. *Eur. J. Soil Sci.* 47, 151–163 (1996).  
Jobbágy, E. G. & Jackson, R. B. The vertical distribution of soil organic carbon and its relation to climate and vegetation. *Ecol. Appl.* 10, 423–436 (2000); Harden, J. W. e.a. (2017) “Networking our science to characterize the state, vulnerabilities, and management opportunities of soil organic matter”, *Global Change Biology*, (June), pp. 1–14. doi: 10.1111/gcb.13896.

<sup>19</sup> Stockmann, U. et al. The knowns, known unknowns and unknowns of sequestration of soil organic carbon. *Agric. Ecosyst. Environ.* 164, 80–99 (2013); Hiederer, R. Distribution of Organic Carbon in Soil Profile Data. EUR 23980 EN. (2009). doi:10.2788/33102.



de laag van 30-100 cm ongeveer net zoveel koolstof zit als in de laag van 0-30 cm. De organische koolstof in de ondergrond is dus aanzienlijk en mag niet worden genegeerd<sup>20</sup>

- 4.4. Uit de literatuur en de modelberekeningen van Aequator blijkt dat tot 3,7 ton CO<sub>2</sub> per hectare grasland per jaar in de Nederlands minerale bodems kan worden opgeslagen, afhankelijk van de bodemsoort en de genomen maatregel.
- 4.5. Voorts is onderzocht welke maatregelen hiertoe (CO<sub>2</sub> vastlegging) genomen zouden kunnen worden in de Nederlandse veehouderij. Uit de analyse blijkt dat de meest succesvolle maatregelen voor het faciliteren van CO<sub>2</sub> vastlegging zijn<sup>21</sup>:
  1. Akkerland (waaronder mais) omzetten naar grasland
  2. Niet meer ploegen/geen kerende grondbewerkingen
  3. Dieper wortelende grassen/gewassen/kruiden
  4. Graasmanagement

In de internationale literatuur komt de omzetting van akkerland naar grasland als het meest doelmatig naar voren voor het faciliteren van CO<sub>2</sub> vastlegging. Volgens Aequator levert het omzetten van akkerland naar grasland alleen al tot 3,7 ton CO<sub>2</sub>/ha/jaar op. Bovendien kunnen andere maatregelen, zoals het niet-ploegen, daarnaast ook nog eens substantieel bijdragen. Zie bijlage 3 – Ingeschat potentieel Aequator.

*Verschillen tussen Aequator studie en WUR studie (aangehaald door Klaagster)*

- 4.6. De potentie van vastlegging binnen het Programma is veel groter dan de potentie waar vanuit wordt gegaan in de WUR studie 2020. Deze studie, waar Klaagster zich op baseert, borduurt voort op eerder gepubliceerd onderzoek van de WUR uit 2012 (hierna gezamenlijk “WUR studie”).<sup>22</sup>
- 4.7. Er is sprake van een aantal essentiële verschillen tussen de uitgangspunten bij het WUR onderzoek en de uitgangspunten bij het Programma, waardoor de potentie van vastlegging binnen het Programma vele malen groter is en het bovendien mogelijk is om realisering van deze potentie aan te tonen. Voor de overzichtelijkheid zijn deze verschillen naar elkaar gezet in **bijlage 4**.
- 4.8. Een belangrijk verschil is de gemodelleerde bodemdiepte. De WUR studie baseert zich op een rekenmodel dat beperkt is tot de eerste 0-30 cm. Het potentieel van de bodemlagen daaronder (> 30 cm) is *niet* meegenomen, terwijl juist ook de diepere bodemlaag een belangrijke rol kan spelen en van (positieve) invloed kan zijn op de grootte van het vastleggingspotentieel.

---

<sup>20</sup> Hiederer, R. Distribution of Organic Carbon in Soil Profile Data. EUR 23980 EN. (2009). doi:10.2788/33102

<sup>21</sup>Zie Tabel 1 (pag. 12) als opgenomen in Bijlage 3.

<sup>22</sup> WUR 2012, Lesschen et al., ‘Mogelijkheden voor koolstofvastlegging in de Nederlandse landbouw en natuur’

- 4.9. Een ander belangrijk verschil is dat de WUR studie uitgaat van verschillende landbouwbodems (grasland, akkerland en maisland) bij een melkveehouderijbedrijf. Hierbij zijn minerale bodems bemonsterd en zijn veenbodems gemodelleerd. Vervolgens zijn gewogen gemiddelden gebruikt om de vastleggingspotentie te berekenen. In de WUR-studie wordt het maximaal vastleggingspotentieel voor koolstof in Nederlandse bodems geschat op 0,63 ton C/ha/jaar, op basis van realistisch geachte implementatie van meerdere maatregelen (*exclusief* omzetting van akkerland naar grasland). Dit is een gemiddelde over heel Nederland inclusief veenbodems.<sup>23</sup> In het Programma daarentegen is *uitsluitend sprake van grasland* vanwege de graslandgebondenheid-eis. Graslandgebondenheid wordt gezien als dé maatregel voor het faciliteren van CO<sub>2</sub>-vastlegging en daarmee is het vastleggingspotentieel vele malen hoger (tot 3,7 ton C/ha/jaar).
- 4.10. Tot slot is het model uit de WUR studie 2012 (tussen 2012 en 2020) slechts beperkt gevalideerd door bodemmonsters. Doordat de WUR zich deels op fysieke bodemmonsters en deels op modelschattingen baseert en daarbij een gewogen gemiddelde neemt van alle landbouwgrond van melkveehouders in Nederland tot 0-30 cm, wordt de onnauwkeurigheid te groot en kan men niet goed bepalen hoeveel CO<sub>2</sub> is vastgelegd. In het Beter Voor-Programma daarentegen is de groep melkveehouders geselecteerd op een aantal strenge basis criteria, namelijk: grasland, op minerale gronden (klei, zand), die voldoen aan de graslandgrondgebondenheidseis. Omdat Royal A-ware alle melkveehouders fysiek bemonstert is het juist wél mogelijk om nauwkeurig de CO<sub>2</sub>-vastlegging meerjarig te bepalen. Volgens Klaagster concludeert de WUR dat het onmogelijk zou zijn om van tevoren in te schatten hoeveel CO<sub>2</sub> een weide zal vastleggen. Klaagster citeert: (onder par. 12 in haar klacht): *“Op basis van gegevens van de deelnemende bedrijven aangevuld met literatuur, concluderen we dat een monitoringssysteem op basis van OM-analyses met bestaande bodembemonstering op dit moment niet voldoende ondersteunend is om een betrouwbare schatting te maken van de SOC-vastlegging.* Vervolgens citeert Klaagster ook: *“Een monitoringssysteem op veld- en bedrijfsniveau op basis van een combinatie van bodembemonsteringsanalyses, registratie van activiteiten en modelberekeningen van veranderingen in bodemkoolstof is echter technisch mogelijk.”*
- 4.11. **Dit is precies wat Royal A-ware doet:** een *monitoringssysteem op veld- en bedrijfsniveau met een combinatie van bodembemonsteringsanalyses, registratie en controle van activiteiten.* Dit is in lijn met wat in het WUR onderzoek wordt vastgesteld als een juiste werkwijze om de CO<sub>2</sub>-vastlegging te bepalen. De onzekerheden in het model van Wageningen blijven te groot doordat men extrapoleert voor heel Nederland. Het Programma daarentegen heeft betrekking op de

---

<sup>23</sup> WUR 2012, Lesschen et al., ‘Mogelijkheden voor koolstofvastlegging in de Nederlandse landbouw en natuur’. Zie ook bijlage 3, tekst onder tabel 1.

melkveehouders in de gesloten keten van het Programma, waardoor de omstandigheden controleerbaar en de maatregelen beheersbaar zijn. Zie par. 1.11 en 1.12.

#### *Oxford rapport*

- 4.12. Klaagster verwijst in de tweede plaats naar een Oxford rapport en stelt dat hierin geconcludeerd zou worden dat in het meest gunstige scenario 20 tot maximaal 60 procent van de uitstoot *van de grazende koe* in dat grasland kan worden gecompenseerd. Dit is onjuist. Uit het Oxford onderzoek volgt dat het vastleggingspotentieel door graasmanagement tussen de 20 en 60% *van de emissies in de sector* kan compenseren. Graasmanagement is bovendien slechts één van de binnen het Programma te nemen maatregelen voor vastlegging, naast de graslandgebondenheid, het niet meer ploegen en de dieper wortelende grassen en kruiden (zie par 4.4). En binnen het Programma is de meest doeltreffende maatregel van graslandgrondgebondenheid als uitgangspunt genomen (en niet graasmanagement).
- 4.13. Klaagster stelt voorts (onder par. 20) dat er van nature geen 'extra' CO<sub>2</sub> opgenomen kan worden in de bodem. Dit volgt echter niet uit de literatuur (Oxford rapport) waar Klaagster naar verwijst en mist verdere onderbouwing. Uit diverse internationale studies blijkt dat bodems wereldwijd vier keer zoveel CO<sub>2</sub> bevatten als bovengrondse biomassa zoals bomen. De jaarlijkse potentie van extra vastlegging in de bodem is ingeschat op een equivalent aan 5 tot 15% van de jaarlijkse wereldwijde uitstoot door het gebruik van fossiele brandstoffen (zie ook par. 4.3). Specifiek voor grasland kan een mogelijke vastlegging oplopen tot (cumulatief) 100 a 200 ton C/ha voordat een verzadigingsevenwicht wordt bereikt.<sup>24</sup>

#### *Aantonen geschat potentieel aan de hand van bodembemonstering*

- 4.14. Zoals reeds benoemd onder par. 1.11 vindt in 2021 bodembemonstering plaats bij **alle** melkveehouders in het Programma **op twee diepten**: 0-30 cm en 30-60 cm. Met deze monsters worden de bodemvoorraden koolstof in beeld gebracht. Deze bodemvoorraden worden vergeleken met de landelijke referentiewaarden (oftewel gemiddelde koolstofvoorraden) naar grondsoort.<sup>25</sup> Op basis hiervan kan worden vastgesteld hoeveel CO<sub>2</sub> er is vastgelegd in het jaar 2021. De rapportage van A-ware zal medio 2022 worden gerapporteerd en door Albert Heijn worden gepubliceerd.

#### *Vergelijking vastgelegde CO<sub>2</sub> met de uitgestoten hoeveelheid CO<sub>2</sub> equivalent (CO<sub>2</sub> eq)*

- 4.15. De hoeveelheid vastgelegde CO<sub>2</sub> zal vervolgens vergeleken worden met de uitgestoten hoeveelheid CO<sub>2</sub> equivalent (CO<sub>2</sub> eq) van de bij het Programma aangesloten melkveehouders over 2021. Deze

---

<sup>24</sup> Kell, D. B. Large-scale sequestration of atmospheric carbon via plant roots in natural and agricultural ecosystems: Why and how. Philos. Trans. R. Soc. B Biol. Sci. 367, 1589–1597 (2012).

<sup>25</sup> De landelijke referentiewaarden zijn ook vastgelegd in de studie Lesschen e.a. WUR 2012

uitstoot wordt voor **iedere** melkveehouder berekend aan de hand van de kringloopwijzer (<https://mijnkringloopwijzer.nl>). De kringloopwijzer berekent uitstoot van broeikasgassen volgens de IPCC richtlijnen.

4.16. De modelberekeningen voor uitstoot zijn met name gebaseerd op: hoeveelheid dieren, hoeveelheid melk, hoeveelheid grond, hoeveelheid en type rantsoen en managementmaatregelen zoals leeftijd dieren, hoeveelheid jongvee en weidegang. Voor al deze meetpunten zijn maatregelen opgenomen, zoals ook zichtbaar is in het Certificatieschema (bijlage 1 en het bijbehorende nummer):

- Hoeveelheid dieren → niet meer dan 2,5 GVE per hectare gras (N02)
- Hoeveelheid melk → 18000 kg melk per hectare gras (N03)
- Hoeveelheid grond → maximaal 2,5 GVE per hectare gras (N02)
- Type rantsoen → minimaal 70% ruwvoer uit gras en krachtvoer met uitsluitend grondstoffen uit noord west europa (palmvrij en Sojavrij) (BO1)
- Leeftijd dieren → de koeien worden ouder dan het landelijk gemiddelde (K15)
- Hoeveelheid Jongvee → jongvee moet zelf opgefokt worden, wat leidt tot selectie van jongvee wat aangehouden wordt. (K13)
- Hoeveelheid weidegang → weidegang voor koeien en jongvee (K01) en (K13)

4.17. De doorberekeningen worden uitgevoerd door CLM<sup>26</sup>. Uit berekeningen op basis van de kringloopwijzer volgt dat over de afgelopen jaren de jaarlijkse CO<sub>2</sub> eq uitstoot van het collectief van melkveehouders in het Programma per hectare gras lager was dan 13 ton.

4.18. De vastleggingspotentie tot 3,7 ton C/ha/jaar is omgerekend 13,3 ton CO<sub>2</sub> eq/ha/jaar. **Dit betekent dat op basis van deze berekeningen geconcludeerd en vastgesteld kan worden dat de in de bodem vastgelegde hoeveelheid CO<sub>2</sub> van het collectief van melkveehouders binnen de gesloten keten van het Programma in 2021 minimaal gelijk zal zijn geweest aan de uitgestoten hoeveelheid CO<sub>2</sub> equivalent (CO<sub>2</sub> eq)<sup>27</sup> van het collectief van melkveehouders binnen de gesloten keten van het Programma.** De rapportages van A-ware die dit moeten bevestigen, zullen medio 2022 worden gepubliceerd op ah.nl.

4.19. In 2021 zal de CO<sub>2</sub>-emissie minimaal gelijk dan wel lager zijn dan de CO<sub>2</sub>-vastlegging. Met deze toelichting is de juistheid van de CO<sub>2</sub>-vastleggingsclaim ten aanzien van klimaatneutrale melk deugdelijk en objectief aangetoond.

---

<sup>26</sup> <https://www.clm.nl/publicaties>.

<sup>27</sup> De broeikasgassen die tijdens de productie worden uitgestoten bestaan uit CO<sub>2</sub>, methaan CH<sub>4</sub> en lachgas N<sub>2</sub>O. Dit wordt omgerekend naar CO<sub>2</sub> en derhalve wordt gesproken over uitgestoten CO<sub>2</sub> eq

## 5. OVERIGE MAATREGELEN

*Ook andere maatregelen naast CO2 vastlegging in grasbodem*

- 5.1. Het vastleggen van de CO2 in de grasbodem is een wezenlijk aspect om de CO2 uitstoot te compenseren. Een belangrijke maatregel hiertoe is de omzetting van akkerbouw (mais) naar permanent grasland. Daarnaast zijn echter ook allerlei andere maatregelen getroffen in het Programma, zoals verbod op kerende grondbewerkingen (ploegen en frezen), dieper wortelende grassen, gewassen en kruiden, graasmanagement. Ook deze maatregelen kunnen substantieel bijdragen aan het vastleggingspotentieel<sup>28</sup>.

*Terugdringen CO2- emissie op de boerderij*

- 5.2. De CO2-vastlegging in de bodem is bovendien niet de enige knop waaraan wordt gedraaid. De boer neemt ook op allerlei andere vlakken deel aan strenge maatregelen ten behoeve van het terugdringen van CO2- uitstoot.
- 5.3. Een greep uit de vele maatregelen: zo gebruikt de melkveehouder uitsluitend groene elektriciteit. De boerderijen wekken veelal hernieuwbare energie op door zonnepanelen of windmolens. Ook is er aandacht voor de oorsprong van het veevoer, en gebruik van zo lokaal mogelijke toeleveranciers.
- 5.4. Dit resulteert aan de emissie-kant in een voortdurende focus op steeds lagere CO2-uitstoot. Terwijl anderzijds de CO2- vastlegging door grasland wordt bevorderd.
- 5.5. Op basis van de onderzoeken en berekeningen van A-Ware en Aequator leidt dit binnen het Programma van de deelnemende boeren tot een verwachte klimaatneutraliteit van de melk eind 2021 en tot de verwachting dat na verloop van tijd – door aan beide knoppen te draaien (dus zowel CO2 vastlegging als het terugdringen van CO2 emissie) – er meer CO2 zal worden vastgelegd dan dat er zal worden uitgestoten aan CO2 eq.
- 5.6. Daarmee zijn de teksten ten aanzien van de CO2-opname en het te bereiken evenwicht niet misleidend.

## 6. NOG ENKELE OPMERKINGEN OVER DE ARGUMENTATIE VAN KLAAGSTER

- 6.1. Klaagster begint haar klacht met het benoemen van een aantal argumenten die betrekking hebben op de impact van koeien op het klimaat in het algemeen (extensieve veehouderij, punten 5 tot en met 7) en argumenten over biologische landbouw (punt 8).

---

<sup>28</sup> Zie bijlage 3, boven Tabel 1.

- 6.2. Wat daar ook van zij – dit zijn veelbesproken en bediscussieerde onderwerpen - deze punten zijn *niet* relevant voor de beoordeling van de klacht van Klaagster. Om twee redenen:
- a. De klacht van Klaagster ziet op de beweerde onmogelijkheid van CO2-vastlegging in de grasbodem.
  - b. Uitgangspunt bij beoordeling van misleiding is steeds *de reclame-uiting zelf* en de *context waarin de mededelingen worden gedaan*. De uitingen gaan evident over het ‘Beter voor’-Programma van de aangesloten boeren en *in dat kader* het streven naar klimaatneutrale melk in het jaar 2021 en het streven dat na verloop van tijd de vastlegging in de bodem groter zal zijn dan de uitstoot van de aangesloten boeren. Het Programma ziet op het gesloten systeem van CO2-emissie en CO2-vastlegging van die betrokken boeren.

## 7. ACM RICHTLIJN EN JURISPRUDENTIE

- 7.1. De Milieu Reclame Code bepaalt dat milieuclaims onderbouwd moeten worden. Daarbij is mede relevant in welke mate de tekst nuance bevat.
- 7.2. De beide advertenties geven duidelijk aan op welke wijze de beoogde doelstelling: klimaatneutrale melk voor de betreffende deelnemende boeren, gaat worden bereikt. De consument kan dat in detail teruglezen in het op de website vermelde Certificatieschema (bijlage 1)
- 7.3. Op basis van alle beschikbare (internationale)literatuur en onderzoeken en de berekeningen van Aequator is het reëel te achten dat deze beoogde doelstelling wordt bereikt ultimo december 2021.
- 7.4. Recent heeft de Autoriteit Consument en Markt (ACM) nieuwe richtlijnen voor duurzaamheidsclaims gegeven. In de ACM Leidraad Duurzaamheidsclaims is ook aandacht voor intenties en toekomstprogramma's. De ACM zegt daarover dat dergelijke claims toelaatbaar zijn *'mits er sprake is van duidelijke, concrete en meetbare aanpak om deze doelstellingen te bereiken'*. Aan deze voorwaarden wordt in dit Programma voldaan. De doelstellingen zijn concreet en duidelijk. De maatregelen om dit te bereiken zijn dat eveneens. De stappen zijn meetbaar en worden ook daadwerkelijk gemeten. Dat aan deze eisen is voldaan, wordt ook bevestigd doordat Milieu Centraal het Programma heeft beoordeeld als Topbedrijfslogo.
- 7.5. Ook volgens vaste jurisprudentie van uw Reclame Code Commissie en het College van Beroep mogen uitspraken over duurzaamheidsprogramma's en de te bereiken doelen worden gedaan als dat in voldoende mate concreet gemaakt kan worden. Zo heeft het College van Beroep geoordeeld dat het Friesland Campina duurzaamheidskeurmerk *On the way to PlanetProof* op zuivelproducten voldoet aan de Milieu Reclamecode (artikel 3, aantoonbaarheid) (CvB, afwijzing bevestigd, 11 febr 2020, 2019/00490). Het keurmerk drukt een veranderproces uit. De aan de producten gestelde

eisen zijn volgens het CvB voldoende onderbouwd. Ook dat keurmerk is getoetst door Stichting Milieukeur. En ook recent nog: RCC 1 maart 2021, 2020/00549, afwijzing (Vattenfall). Daarin oordeelt de RCC dat het is duidelijk dat de adverteerder de consument op de hoogte wil brengen van haar streven om fossielvrij leven binnen één generatie mogelijk te maken en daardoor klimaatverandering tegen te gaan. Adverteerder spreekt in de uiting haar ambitie uit om dit doel te bereiken (...). De RCC heeft wederom bepaald dat het een adverteerder vrij staat om zo'n ambitie uit te spreken. Dat over de oorzaak van klimaatverandering en de oplossingen die adverteerder aandraagt om haar ambitie waar te maken verschillend kan worden gedacht, maakt de uiting niet ontoelaatbaar.

## **8. CONCLUSIE: VOORZITTERSBESLISSING**

- 8.1. Albert Heijn meent dat zij hiermee overtuigend en afdoende heeft kunnen aantonen dat de beide claims 1 en 2 ten aanzien van vastlegging van CO2 in de grasbodem niet misleidend zijn.

(NB: ten aanzien van de Volkskrant advertorial (uiting A) had wel het streven naar de doelstelling vermeld moeten worden, zoals ook in andere reclame-uitingen over het Programma staat vermeld. Albert Heijn heeft maatregelen getroffen dat dit voor toekomstige uitingen is geborgd.

- 8.2. Albert Heijn meent dat deze zaak zich leent voor een Voorzittersuitspraak. Zij verzoekt de Voorzitter om de klacht af te wijzen.
- 8.3. Graag wordt Albert Heijn op de hoogte gestelde van het verdere verloop van de procedure.

Met vriendelijke groet,

Mr. E.M. Knipscheer  
Albert Heijn B.V.  
[Eva.knipscheer@ah.nl](mailto:Eva.knipscheer@ah.nl)  
06- 574 985 88  
**BIJLAGEN 1 t/m 4**